

Ceturtdiena, 2015. 8 oktobris

P8_TA(2015)0348

Nāvēssods**Eiropas Parlamenta 2015. gada 8. oktobra rezolūcija par nāvēssodu (2015/2879(RSP))**

(2017/C 349/08)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par nāvēssoda atcelšanu, jo īpaši 2010. gada 7. oktobra rezolūciju ⁽¹⁾,
 - ņemot vērā Komisijas priekšsēdētāja vietnieces/Savienības augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos *Federica Mogherini* un Eiropas Padomes ģenerālsēkretāra *Thorbjørn Jagland* 2014. gada 10. oktobra kopīgo deklarāciju par Eiropas un Pasaules dienu pret nāvēssodu,
 - ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību aizsardzības konvencijas 6. un 13. protokolu,
 - ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 2. pantu,
 - ņemot vērā ES pamatnostādnes par nāvēssodu,
 - ņemot vērā ES eksporta kontroles režīmu, kas pašlaik tiek atjaunināts, attiecībā uz precēm, kuras var izmantot nāvēssoda izpildei,
 - ņemot vērā Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un tā Otro fakultatīvo protokolu,
 - ņemot vērā 1984. gada Konvenciju pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu,
 - ņemot vērā ANO augstā cilvēktiesību komisāra 2015. gada septembrī publicēto pētījumu par pasaules mēroga narkotiku problēmas ietekmi uz cilvēktiesību ievērošanu,
 - ņemot vērā ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijas, jo īpaši 2014. gada 18. decembra rezolūciju par nāvēssoda izpildes moratoriju (A/RES/69/186),
 - ņemot vērā 2013. gada 12.–15. jūnijā Madridē notikušajā 5. Pasaules kongresā pret nāvēssodu pieņemto noslēguma deklarāciju,
 - ņemot vērā katru gadu 10. oktobrī atzīmēto Pasaules un Eiropas dienu pret nāvēssodu,
 - ņemot vērā Reglamenta 128. panta 5. punktu un 123. panta 4. punktu,
- A. tā kā nāvēssoda atcelšana visā pasaulē ir viens no galvenajiem ES cilvēktiesību politikas mērķiem;
- B. tā kā 2015. gada 10. oktobrī atzīmētajā Pasaules dienā pret nāvēssodu īpaša uzmanība tiek pievērsta izpratnes palielināšanai attiecībā uz nāvēssoda piemērošanu par nodarījumiem, kas saistīti ar narkotikām;
- C. tā kā saskaņā ar ANO augstā cilvēktiesību komisāra biroja sniegtajiem datiem vairāk nekā 160 ANO dalībvalstis, kurās ir dažādas tiesību sistēmas, tradīcijas, kultūra un reliģiskā piederība, vai nu ir atcēlušas nāvēssodu, vai to nepiemēro;

⁽¹⁾ OV C 371 E, 20.12.2011., 5. lpp.

Ceturtdiena, 2015, 8 oktobris

- D. tā kā jaunākie dati liecina, ka 2014. gadā nāvessods ir piespriests vismaz 2 466 personām 55 valstīs, kas ir gandrīz par 23 % vairāk nekā 2013. gadā; tā kā 2014. gadā pasaulē nāvessods tika izpildīts vismaz 607 personām; tā kā šajos skaitļos nav ietverts to cilvēku skaits, kuriem — kā tiek uzskatīts — nāvessoda izpilde notikusi Ķīnā, kura turpināja šā soda izpildi lielākam cilvēku skaitam nekā pārējā pasaulē kopā, tajā pašā laikā nāvessodu piespriežot vēl tūkstošiem cilvēku; tā kā arī 2015. gadā biedējošā apjomā turpinās nāvessoda piespriešana un izpilde; tā kā nāvessoda spriedumu pieaugums ir cieši saistīts ar tiesas spriedumiem masveida tiesas procesos par apsūdzībām ar terorismu saistītos nodarījumos tādās valstīs kā Ēģipte un Nigērija; tā kā Čadā un Tunisijā tiek apsvērta iespēja atjaunot nāvessodu; tā kā nāvessodu turpina piespriest un izpildīt dažos ASV štatos;
- E. tā kā joprojām tiek ziņots par to, ka cilvēkiem piespriež nāvessodu, nomētājot ar akmeņiem, Pakistānā, Nigērijā, Afganistānā, Irānā, Irākā, Sudānā, Somālijā un Saūda Arābijā, un tā kā pēdējos gados simtiem sieviešu ir nomētātas ar akmeņiem līdz nāvei par laulības pārkāpšanu; tā kā nomētāšana ar akmeņiem kā nāvessoda metode tiek uzskatīta par spīdzināšanas veidu;
- F. tā kā astoņu valstu tiesību aktos nāvessods ir paredzēts par homoseksualitāti (Mauritānijā, Sudānā, Irānā, Saūda Arābijā, Jemenā, Pakistānā, Afganistānā un Katarā) un tā kā Nigērijas un Somālijas provincēs oficiāli tiek izpildīti nāvessodi par viena dzimuma pārstāvju dzimumaktiem;
- G. tā kā ar nāvessodu bieži vien soda sabiedrības nabadzīgāko slāņu pārstāvjus, garīgi slimas personas un etnisko un kultūras minoritāšu pārstāvjus;
- H. tā kā 33 valstis nāvessodu piemēro par nodarījumiem, kas saistīti ar narkotikām, un katru gadu šāda iemesla dēļ nāvessodu izpilda vismaz 1 000 cilvēku; tā kā ir zināms, ka 2015. gadā nāvessodi par šādiem noziegumiem tika izpildīti Ķīnā, Irānā, Indonēzijā un Saūda Arābijā; tā kā 2015. gadā nāvessodi par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem tika piespriesti Ķīnā, Indonēzijā, Irānā, Kuveitā, Malaizijā, Saūda Arābijā, Šrilankā, Apvienotajos Arābu Emirātos un Vjetnamā; tā kā šādi nodarījumi var ietvert dažādas apsūdzības par narkotiku tirdzniecību vai narkotiku glabāšanu;
- I. tā kā pēdējo 12 mēnešu laikā pasaulē ir pieaugusi nāvessodu piemērošana par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem un daudzas valstis aizvien biežāk par šādiem noziegumiem soda ar nāvi, atjaunojot nāvessodus par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem vai pārtraucot ilgtermiņa nāvessoda moratorijus;
- J. tā kā Irānā jau 2015. gada pirmajos sešos mēnešos esot sodījusi ar nāvi 394 narkotiku noziedzniekus, salīdzinājumā ar 2014. gadu, kad visa gada laikā ar nāvi tika sodīti 367 šādi noziedznieki; tā kā puse no Saūda Arābijā šogad veiktajiem nāvessodiem ir bijuši noteikti par narkotiku noziegumiem, kamēr šo noziedzīgo nodarījumu īpatsvars uz kopējā noziedzības fona 2010. gadā bija tikai 4 %; tā kā uz nāvi notiesāto cietuma kamerās Pakistānā uz nāvessoda izpildi gaida vismaz 112 narkotiku noziedznieku;
- K. tā kā vairākiem ES dalībvalstu pilsoņiem ir izpildīts nāvessods vai viņi tā izpildi gaida trešās valstīs par noziegumiem, kas saistīti ar narkotikām;
- L. tā kā Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 6. panta 2. punktā ir paredzēts, ka nāvessodu var piemērot vienīgi par vissmagākajiem noziegumiem; tā kā ANO Cilvēktiesību komiteja un ANO īpašie referenti nelikumīgas, patvaļīgas vai tūlītējas nāvessodu izpildes jautājumos un spīdzināšanas jautājumos ir norādījuši, ka nāvessodu nebūtu jāpiemēro par narkotiku jomā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem; tā kā obligāts nāvessods un tā piemērošana par narkotiku jomā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem neatbilst starptautiskajām tiesībām un standartiem;
- M. tā kā Starptautiskā Narkotiku kontroles padome ir mudinājusi nāvessodu izmantojošās valstis atcelt tā piemērošanu par narkotiku jomā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem;

Ceturtdiena, 2015, 8 oktobris

- N. tā kā Komisija un dalībvalstis ir piešķirušas vismaz EUR 60 miljonus ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) narkotiku apkarošanas programmām, kas vērstas uz narkotiku apkarošanu valstīs, kas aktīvi piemēro nāvessodu par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem; tā kā neseno NVO ziņojumos ir paustas bažas par to, ka Eiropas finansētas narkotiku apkarošanas programmas valstīs, kurās nāvessods nav atcelts, var veicināt nāvessodu piespriešanu un izpildi, un tā kā šie ziņojumi ir jāizvērtē;
- O. tā kā Komisija, izmantojot ES Stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu (*IcSP*) un tā priekšgājēju Stabilitātes instrumentu (*IJS*), ir uzsākusi divus plaša mēroga reģionālos narkotiku apkarošanas pasākumus — kokaīna un heroīna maršrutu apkarošanas programmas, kuras īsteno arī valstīs, kuras piemēro nāvessodu par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem; tā kā saskaņā ar ES Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta regulas 10. pantu Komisijai ir pienākums izmantot darbības norādes par cilvēktiesību un humanitāro tiesību ievērošanu attiecībā uz organizētās noziedzības apkarošanas pasākumiem,
1. atkārtoti izsaka nosodījumu nāvessoda izmantošanai un stingri atbalsta nāvessoda moratorija ieviešanu kā soli tā atcelšanas virzienā; vēlreiz uzsver, ka nāvessoda atcelšana veicina cilvēka cieņas principu ievērošanu un ka ES galīgais mērķis ir pilnīga atcelšana;
 2. nosoda visus nāvessoda izpildes gadījumus, lai arī kur tie tiktu izpildīti; joprojām ir ļoti nobažījies par nāvessoda piespriešanu nepilngadīgām personām un personām ar garīgu vai intelektuālu invaliditāti un prasa nekavējoties un negrozāmi izbeigt šādu praksi, ar ko tiek pārkāpti starptautiskie cilvēktiesību standarti; pauž nopietnas bažas par neseno notikušajiem masveida tiesas procesiem, kas ir būtiski palielinājuši piespriepto nāvessodu skaitu;
 3. pauž lielas bažas par nomētāšanu ar akmeņiem, kas joprojām tiek izmantota vairākās valstīs, un mudina attiecīgo valstu valdības nekavējoties pieņemt tiesību aktus, ar kuriem aizliedz nomētāšanu ar akmeņiem;
 4. mudina Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un dalībvalstis turpināt nāvessoda apkarošanu un stingri atbalstīt moratoriju kā soli atcelšanas virzienā, turpināt sekmēt nāvessoda atcelšanu visā pasaulē, un stingri ieteikt valstīm, kas joprojām izmanto nāvessodu, ievērot obligātos starptautiskos standartus, samazināt to nodarījumu amplitūdu, par kuriem piespriež nāvessodu, un nāvessoda izmantošanu, kā arī publicēt skaidrus un precīzus datus par piespriepto un izpildīto nāvessodu skaitu; mudina EĀDD nezaudēt modrību attiecībā uz notikumu attīstību visās valstīs, jo īpaši Baltkrievijā, kas ir vienīgā Eiropas valsts, kurā joprojām piemēro nāvessodu, un šajā sakarā izmantot visus tā rīcībā esošos ietekmēšanas paņēmienus;
 5. atzinīgi vērtē nāvessoda atcelšanu dažos ASV štatos un mudina ES turpināt dialogu ar ASV, lai panāktu pilnīgu nāvessoda atcelšanu, nonākot pie kopīgas nostājas attiecībā uz nāvessodu visā pasaulē;
 6. aicina Komisiju saistībā ar palīdzību un politisko atbalstu īpašu uzmanību pievērst valstīm, kas panāk progresu nāvessoda atcelšanā vai kas veicina vispārēju nāvessoda moratoriju; atbalsta divpusējās un daudzpusējās iniciatīvas starp dalībvalstīm, ES, ANO, trešām valstīm un citām reģionālām organizācijām par jautājumiem, kas saistīti ar nāvessodu;
 7. atgādina, ka nāvessods nav savienojams ar tādu vērtību ievērošanu kā cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesības, kas ir vērtības, uz kurām Savienība ir dibināta, un ka ikviena dalībvalsts, kas atjaunotu nāvessodu, tādējādi pārkāptu Līgumus un ES Pamattiesību hartu;
 8. pauž īpašas bažas par nāvessoda izmantošanas pieaugumu saistībā ar cīņu pret terorismu vairākās valstīs un par nāvessoda atjaunošanas iespējamību citās valstīs;

Ceturtdiena, 2015, 8 oktobris

9. nosoda jo īpaši to, ka nāvessodu izmanto, lai apspiestu opozīciju vai reliģiskās pārliecības, homoseksualitātes vai laulības pārkāpšanas, vai citu iemeslu dēļ, kuri vai nu būtu jāuzskata par nenozīmīgiem vai vispār nebūtu neuzskata par noziedzumiem; tāpēc aicina tās valstis, kuras paredz kriminālatbildību par homoseksualitāti, nepiemērot par to nāvessodu;
10. joprojām pauž pilnu pārliecību, ka nāvessods nepalīdz apturēt narkotiku tirdzniecību vai novērst cilvēku nonākšanu narkotiku atkarībā; aicina nāvessodu saglabājušās valstis ieviest alternatīvas nāvessodam par narkotiku jomā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuras jo īpaši koncentrētos uz narkomānijas novēršanas un kaitējuma mazināšanas programmām;
11. atkārto Komisijai un dalībvalstīm sniegto ieteikumu izvirzīt priekšnoteikumu, ka valstīm, kas vēlas saņemt finansiālu palīdzību, tehnisko atbalstu, spēju veidošanas pasākumus un cita veida atbalstu narkotiku apkarošanas politikas īstenošanā, ir jāatceļ nāvessods par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem;
12. aicina Komisiju un dalībvalstis vēlreiz apstiprināt nelokāmo principu, ka ar Eiropas palīdzību un atbalstu, tostarp ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) narkotiku apkarošanas programmām, nedrīkst veicināt tādas tiesībsardzības operācijas, kurās arestētajām personām tiek piespriests un izpildīts nāvessods;
13. mudina Komisiju pastiprināti kontrolēt to preču eksportu, kas var tikt izmantotas nāvessoda izpildei;
14. pauž dziļas bažas par nepārredzamību attiecībā uz Komisijas un dalībvalstu sniegto narkotiku apkarošanas atbalstu un palīdzību tādu valstu tiesībsardzības operācijām narkotiku apkarošanas jomā, kuras aktīvi piemēro nāvessodu par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem; prasa Komisijai publicēt gada pārskatu par narkotiku apkarošanas programmu finansēšanu valstīs, kas joprojām piemēro nāvessodu par narkotiku jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, norādot, kādi cilvēktiesību aizsardzības pasākumi ir izmantoti, lai nodrošinātu, ka šis finansējums nerada iespēju piemērot nāvessodu;
15. mudina Komisiju nekavējoties ieviest ES Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta regulas 10. pantā paredzētās darbības norādes un tās stingri piemērot kokaīna un heroīna maršrutu apkarošanas programmām;
16. mudina Komisiju ievērot ES Narkomānijas apkarošanas rīcības plānā (2013–2016) paredzēto ieteikumu, ka ir jāizstrādā un jāpiemēro norāžu un ietekmes izvērtējuma instrumentus cilvēktiesību jomā, lai nodrošinātu, ka ES ārējā narkotiku apkarošanas darbībā tiek efektīvi iekļautas cilvēktiesības;
17. mudina EĀDD, Komisiju un dalībvalstis sniegt norādījumus, kā piemērot visaptverošu un efektīvu Eiropas politiku nāvessoda jomā attiecībā uz desmitiem Eiropas pilsoņu, kuri trešās valstīs gaida nāvessoda izpildi, tostarp paredzēt stingrus un pastiprinātus mehānismus, kas nodrošinātu identifikāciju, juridisko palīdzību un diplomātisko pārstāvību;
18. aicina ES un dalībvalstis nodrošināt, lai 2016. gada aprīlī ANO Ģenerālās asamblejas speciālā sesijā par pasaules narkotiku problēmu tiktu risināts jautājums attiecībā uz nāvessoda piemērošanu par narkotiku jomā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un pausts nosodījums par šādu piemērošanu;
19. atbalsta visus ANO aģentūru, starpvaldību reģionālo struktūru un NVO pastāvīgos centienus pārliecināt valstis par nāvessoda atcelšanu; aicina Komisiju arī turpmāk projektus šajā jomā finansēt ar Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instrumentu;
20. atzinīgi vērtē to, ka nesen vēl vairākas valstis ir ratificējušas Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām Otro fakultatīvo protokolu, kas paredz nāvessoda atcelšanu, un attiecīgā dokumenta pušu skaits ir pieaudzis līdz 81 valstij; prasa visām valstīm, kas vēl nav šā protokola puses, to nekavējoties ratificēt;
21. aicina Eiropas Padomes dalībvalstis, kas vēl nav ratificējušas Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. un 13. protokolu, to izdarīt, lai nodrošinātu efektīvu nāvessoda atcelšanu visā Eiropas Padomes reģionā;
22. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Komisijas priekšsēdētāja vietniecei/Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, ANO ģenerālsēdētājam, ANO Ģenerālās asamblejas priekšsēdētājam un ANO dalībvalstu valdībām.